

Plantes d'interior - Borja Bagunyà

Amb les primers línies de qualsevol conte de Borja Bagunyà (Barcelona, 1982) n'hi ha prou per adonar-se que escriu diferent de tants autors que tan sols publiquen gràcies a la virtut genèrica que dóna haver nascut fa menys de trenta anys. A *Plantes d'interior* hi trobem frases d'arquitectura indiscutible, una tria de paraules que només proporciona un cert nombre de lectures sedimentades, i sobretot l'esforç de buscar en cada conte no sols una història nova, sinó una història que no s'assembli a les altres històries del llibre. De l'autor podem dir amb propietat, doncs, que és un investigador en contes.

Quan el protagonista del conte *El llibre definitiu sobre Katherine Mansfield* explica el que no hi ha en el llibre que acaba de publicar, ens veiem temptats d'aplicar-ho al recull que estem comentant: "Ni humor de patacada ni quadres de costums ni aquesta psicologia vulgaritzada de desitjos reprimits i d'èdips mal resolts que ha fet de tots nosaltres una mena de freudià feliç de sentir-se dir el que ja sap". En efecte: el llibre no busca la riallada, ni hi apareix l'últim bar de Barcelona, ni els personatges es poden reduir a les psicopatologies estandarditzades, ni l'autor es treu cap conill del copalta. En altres paraules, no és un llibre fàcil, i en concret el conte que hem esmentat és el més complicat que coneixem de la literatura catalana.

Una virtut de *Plantes d'interior* és la riquesa dels mons que comprèn. Amb tot, hi trobem un eix que es revela des de diferents aproximacions, i és el fenomen de la representació: el nostre reflex en el mirall, la família que repeteix les accions que realitza una família de la ficció televisiva, els veïns que canvien els hàbits quan augmenta l'afluència de turistes, i el que un personatge anomena "aquesta necessitat de reinventar la paròdia metaficcional". En altres paraules, Bagunyà no escriu per guanyar lectors, sinó per filtrar-los. Els seus contes no són còmodes, sinó exigents, tant per a ell com per als altres. A favor seu, cal establir que la realització és tan acurada que qualsevol comentari paternalista seria ridícul.

Bagunyà té els mateixos defectes que David Foster Wallace: la tendència a l'excés -per exemple a les notes a peu de pàgina, que espesseeixen una trama ja prou atapeïda-, la manca d'espais buits on el lector pugui agafar aire, la hipertròfia de l'anàlisi, la resistència dels contes a desenrotllar-se. El lector que s'hi enfronti no trobarà pas un tobogan que el condueixi dolçament fins a l'explosió final, sinó una espiral opaca que se l'endurà d'implosió en implosió fins al silenci definitiu.

I, no obstant, l'esforç paga la pena. Borja Bagunyà ens situa en un terreny desconegut i ens força a explorar-lo. No actua com els escriptors simpàtics que ens entretenen a la ràdio, sinó amb la determinació i la tossuderia dels que apareixen als llibres d'història de la literatura. Acostumats a les novel·les d'aeroport, potser ens sobtarà que un autor no vingui fins on som nosaltres, sinó que ens permeti ficar-nos en el seu lloc. Els contes inclosos a *Plantes d'interior* són com les obres d'art que trobem en els museus d'art contemporanis: ens fan treballar, ens fan pensar i ens enriqueixen, però no ens ho posen fàcil.